Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2025/3173

20.6.2025

Predhodno mnenje Evropskega odbora regij – Evropski pakt za oceane

(C/2025/3173)

Glavna poročevalka: Mätta IVARSSON (SE/Zeleni), članica regionalnega sveta, Skåne

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ (OR),

1. pozdravlja pobudo Evropske komisije za večjo skladnost politik EU o oceanih; poudarja, da bi bilo treba z evropskim paktom za oceane obravnavati različne razsežnosti trajnostnosti: zaščito in obnovo oceanov, trajnostni modri gospodarski razvoj, znanje in raziskave o morju, lokalno prilagojeno upravljanje oceanov ter blaginjo državljanov na obalnih in drugih ozemljih, povezanih z oceani, če naj se Evropa uveljavi kot pomorska sila in izkoristi priložnosti, ki jih oceani ponujajo; opozarja, da je celostno upravljanje oceanov odvisno tudi od okvira upravljanja na več ravneh, zlasti od tesnega sodelovanja z lokalnimi in regionalnimi oblastmi, zajemati pa mora tudi dejavnosti na kopnem, ki vplivajo na zdravje oceanov;

2. poudarja, da morajo biti te prednostne naloge medsebojno povezane, da se zaščiti okolje oceanov ter podprejo odporna in konkurenčna gospodarstva ter blaginja lokalnih in regionalnih skupnosti na obalnih območjih in širše, saj sta dolgoročna blaginja in uspešnost številnih od njih odvisni od zdravih oceanov. Poleg tega morajo pri sprejemanju odločitev v zvezi z oceani dejavno sodelovati obalne in male ribiške skupnosti ter druge zainteresirane strani. Zmanjšati je treba ranljivost posameznikov in ribiških skupnosti za posledice degradacije oceanov, naravnih nesreč in okoljske škode, ki jo povzroči človek, kar vključuje potencialne vire preživetja teh obalnih skupnosti;

3. poudarja, da je doseganje dobrega okoljskega stanja v skladu z okvirno direktivo o morski strategiji bistvenega pomena, saj dobro ohranjeno morsko okolje podpira gospodarsko stabilnost in pomaga blažiti posledice podnebnih sprememb za evropske obalne regije, kot je poudarjeno v evropski oceni podnebnih tveganj iz leta 2024, ki jo je pripravila Evropska agencija za okolje ([1]);

4. ceni odločitev Evropske komisije, da bo nov politični cikel začela s pripravo novega evropskega pakta za oceane. To dokazuje, da je pripravljena sprejeti strateški in celosten pristop k oceanom; Evropsko komisijo poziva, naj redno objavlja sporočila o izvajanju pakta in jim priloži časovni načrt zavez;

5. opozarja na vrzel v financiranju, ki vpliva na pomorske dejavnosti, in poziva k ustreznemu financiranju za pravični prehod na regenerativno pomorsko gospodarstvo z majhnim vplivom, učinkovito varstvo in obnovo morskih ekosistemov ter znanstvene raziskave; meni, da bi moral pakt prispevati k lažjemu oblikovanju inovativnih mehanizmov financiranja in spodbud za uporabo trajnostnih praks;

6. poudarja, da morajo biti v naslednjem večletnem finančnem okviru na voljo ustrezni instrumenti financiranja, prilagojeni različnim lokalnim socialno-ekonomskim strukturam, kar zahteva razvoj celovitega pristopa upravljanja teh instrumentov na več ravneh ob sodelovanju nacionalnih, regionalnih in lokalnih oblasti;

7. opozarja na izkušnje, pridobljene pri pripravi dolgoročne vizije za podeželska območja EU ([2]), in poudarja, da je treba vzajemno koristne povezave med obalnimi in notranjimi območji vključiti v vse politike EU, tako da se čim bolj izkoristi velika soodvisnost med temi območji;

([1]) Poročilo Evropske agencije za okolje (EEA) št. 01/2024, *European Climate Risk Assessment* (Evropska ocena podnebnih tveganj).
([2]) Mnenje Evropskega odbora regij – Dolgoročna vizija za podeželska območja EU (UL C 270, 13.7.2022, str. 18).

Celosten pristop k upravljanju oceanov

8. poudarja, da so zdravi oceani temeljnega pomena za EU, njene države članice, lokalne in regionalne oblasti ter državljane, saj ohranjajo biotsko raznovrstnost, spodbujajo gospodarstva, podpirajo blaginjo in so predpogoj za trajnostno upravljanje morskih ekosistemov, s čimer prispevajo k prehranski varnosti; meni, da so oceani na številne načine povezani z ljudmi in so izjemno pomembni z okoljskega, gospodarskega, kulturnega, strateškega in rekreacijskega vidika;

9. pozdravlja dejstvo, da si Komisija prizadeva za strateški razvoj svojega pristopa k oceanom, s katerim želi povečati skladnost in sinergijo med različnimi cilji, orodji, politikami in prednostnimi nalogami, med katerimi so:

(a) splošni okoljski cilji EU, kot so opisani v evropskem zelenem dogovoru in potrebni za spoštovanje mednarodnih zavez EU in držav članic, okrepljena evropska konkurenčnost, predvidena v Draghijevem poročilu, ter civilna in obrambna pripravljenost Evrope, predvidena v Niinistöjevem poročilu;

(b) področja evropskega političnega vpliva, vključno z diplomacijo na področju oceanov ter spodbujanjem okrepljenega mednarodnega in regionalnega upravljanja oceanov;

(c) sektorske politike, kot so skupna ribiška politika (SRP), modro gospodarstvo, strategija EU za raziskave in inovacije na področju oceanov ter načrt za prilagajanje podnebnim spremembam;

opozarja, da je zgoraj opisani celostni pristop sprejet v globalnem okviru, v katerem države oceane obravnavajo kot kopenska območja, zaradi katerih prihaja do ozemeljskih sporov; zato poudarja, da bi moral pakt za oceane vključevati tudi četrti element, in sicer:

(d) večjo osredotočenost na sporne morske vire ter okrepljen geostrateški pomen oceanov v večstranskem in razdrobljenem svetu. To je v skladu s potrebo po tem, da se „za varnost in odpornost Evropske unije“ okrepi odpornost „regij z zunanjimi mejami na kopnem in morju, saj predstavljajo vstopne točke v Evropsko unijo“ ([3]); opozarja, da je zaradi teh novih geopolitičnih groženj potrebno ustrezno pomorsko prostorsko načrtovanje za različne dejavnosti in da je treba preprečiti „prostorsko izrivanje“;

(e) izboljšanje okvirov upravljanja skupaj z usklajenimi mehanizmi na svetovni, regionalni in nacionalni ravni, da bi bilo upravljanje ekosistemov celostno in bi zaščitili obalne skupnosti;

10. poudarja, da so zdravi oceani temelj za povečanje dolgoročnega gospodarskega potenciala pomorske industrije. Varstvo in trajnostno upravljanje morskih ekosistemov mora biti v središču pakta, saj so zdravi ekosistemi bistveni za produktivnost, odpornost in prihodnji razvoj v sektorjih, ki so odvisni od morja;

11. opozarja, da celosten pristop ne pomeni enotnih vsesplošnih politik, ki bi se v vseh regijah uporabljale enako in brez skrbnega upoštevanja lokalnih razlik. Namesto tega mora odražati različne potrebe in interese regionalnih in lokalnih skupnosti, saj model, ki je enak za vse, ni niti učinkovit niti trajnosten; zato poziva, naj se pomorske politike oblikujejo v tesnem sodelovanju z lokalnimi in regionalnimi oblastmi ter državljani na podlagi načel upravljanja na več ravneh, aktivne subsidiarnosti in partnerstva, da se omogočijo prilagojeni in razmeram primerni pristopi, pri katerih se upoštevajo lokalne posebnosti, ter spodbuja izmenjava primerov dobre prakse in sodelovanje pomorskih sektorjev;

12. poudarja, kako pomembno je, da upravljanje oceanov temelji na trdni skladnosti politik in pravno zavezujočih ciljih, ki se spremljajo in po potrebi izvršujejo v določenih časovnih presledkih. To vključuje okrepitev povezave med okvirno direktivo o morski strategiji in cilji pomorskega prostorskega načrtovanja;

13. opozarja na sklepe s srečanja direktorjev EU za morje in vode junija 2024, v katerih so ti pozvali k nadaljnjim ukrepom za dobro okoljsko stanje morskih ekosistemov in zlasti k temu, da se okvirna direktiva o morski strategiji razvije v „evropsko pravo morja“ ([4]);

([3]) Mnenje Evropskega odbora regij – Evropske regije, odporne na šoke: krepitev lokalne in regionalne gospodarske odpornosti pri strateškem razvoju enotnega trga (UL C, C/2024/7061, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7061/oj).

([4]) Neformalno srečanje direktorjev EU, pristojnih za področje morja in voda – končni sklepi, 13. in 14. junij 2024.

14. poziva, naj se v kolegiju komisarjev ustanovi projektna skupina za izvajanje pakta za oceane pod vodstvom komisarja za ribištvo in oceane, da bi izvajanje potekalo celostno;

Modro gospodarstvo z majhnim vplivom

15. opozarja, da je treba pomorske dejavnosti, ki jih je prizadela trojna okoljska kriza ali ki k njej prispevajo, podpreti pri pravičnem prehodu na modro gospodarstvo z majhnim vplivom, pri katerem se upoštevajo omejitve planeta in nosilna zmogljivost naših oceanov;

16. opozarja, da je pomorsko prostorsko načrtovanje pomembno za skladnost med okoljskimi, podnebnimi in sektorskimi politikami ter politikami socialno-ekonomske blaginje; priznava težavo „prostorskega izrivanja" v vodah EU in poudarja, da je lahko soobstoj strateški način za podporo doseganju ciljev EU in mednarodnih ciljev glede biotske raznovrstnosti, obenem pa podpira tudi lokalne skupnosti; poudarja, da je treba v okviru pomorskega prostorskega načrtovanja preučiti soobstoj energije iz obnovljivih virov na morju in ribištva z majhnim vplivom ali nizkotrofične akvakulture;

17. želi spomniti, da je izkoriščanje vetrne energije na morju ključnega pomena za uresničevanje evropskega zelenega dogovora ter za konkurenčnost in zanesljivo oskrbo Evrope z energijo; poziva k pripravi čezmejnih razpisov za proizvodnjo energije na morju, da se omejijo konflikti pri uporabi in racionalizira energetska infrastruktura; verjame, da bodo lokalne in regionalne oblasti razvile ustrezne energetske strategije;

18. poziva Komisijo, naj evropsko industrijo za proizvodnjo energije na morju zaščiti pred nelojalno konkurenco z določitvijo najnižjih cen in zahtevo, da velika večina vrednostne verige ostane evropska, z uvedbo novih meril v razpisih za proizvodnjo energije na morju, vključno z obveznimi necenovnimi merili v zvezi z biotsko raznovrstnostjo, socialnimi vidiki in krožnostjo, ter s povezovanjem teh projektov s sorodnimi programi za obnovo biotske raznovrstnosti;

19. priznava, da so lahko različne dejavnosti sinergične ali antitetične, odvisno od njihove narave in mesta v prostoru in času; meni, da bi moral pakt za oceane prispevati k lokalnemu prostorskemu načrtovanju, da bi čim bolj povečali sinergije med pomorskimi dejavnostmi ter zmanjšali in/ali obvladovali kompromise; opozarja, da se morskih zavarovanih območij ne sme obravnavati kot območij gospodarskih dejavnosti, na katerih se lahko sprejemajo kompromisi;

Hrana

20. priznava, da so ribolovni viri omejeni in močno odvisni od splošne kakovosti morskih ekosistemov; poudarja, da dolgoročna prehranska suverenost EU ostaja njen ključni strateški cilj, ki ga je mogoče doseči le s trajnostnim upravljanjem morskih ekosistemov; priznava pomen oceanov in tradicionalnega znanja pomorskih strokovnjakov za proizvodnjo hrane visoke vrednosti, ki jo prinašata ribištvo in akvakultura, kot je navedeno v sporočilu *Vizija za kmetijstvo in prehrano* ([5]); poudarja vpliv kmetijske politike na zdravje morskih ekosistemov ter izzive, ki jih prinašata odtekanje hranil in evtrofikacija, tako za doseganje okoljskih ciljev EU kot za ribiški sektor;

21. meni, da so trajnostno upravljani ribji staleži ključni za ohranitev donosne ribiške industrije, ki lahko zagotovi delovna mesta v ribiškem sektorju in lokalni dobavni verigi, ki je odvisna od njega; meni, da je mali segment ribiškega sektorja najkoristnejši za lokalne skupnosti in da uporablja okolju prijaznejše prakse ter da bi ga bilo treba podpreti za dolgoročno odpornost teh dejavnosti; priznava, da je ribištvo bistven element kulture in gospodarstva mnogih obalnih skupnosti, ter poudarja, da bi bilo treba prekomerno izkoriščene, izčrpane in obnavljajoče se ribje staleže obnoviti, hkrati pa spodbujati prizadevanja za to, da živi viri ne bi bili več izpostavljeni praksam prelova v oceanih. Pri tem je treba upoštevati posledice nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, ki ga izvajajo ribiške flote tretjih držav, da bi podprli dolgoročno odpornost priobalnih ribičev; meni, da je treba obravnavati tudi posledice razširjanja invazivnih tujerodnih vrst;

22. poudarja, da je treba spremeniti vzorce porabe v EU, da bi bili manj odvisni od uvoženih proizvodov in bolj od lokalne proizvodnje; opozarja, da lahko lokalni in regionalni razvoj prispeva k povečanju porabe lokalnih proizvodov s kratkimi dobavnimi verigami; opozarja, da lahko industrijska akvakultura škodljivo vpliva na naše vire in vire tretjih držav, kadar spodbuja prelov za proizvodnjo ribje moke; poudarja, da si je treba – glede na upadanje ribjih staležev in nujnost njihove zaščite – prizadevati za akvakulturo z majhnim vplivom na okolje, zlasti za gojenje alg in školjk, kot najustreznejšo alternativo za pridobivanje vodnih beljakovin;

([5]) COM(2025) 75 final.

23. opozarja, da bi bilo mogoče še ne ocenjene morske biološke vire v najbolj oddaljenih regijah, katerih oceani predstavljajo več kot polovico vseh izključnih ekonomskih con v EU, učinkovito in trajnostno upravljati, hkrati pa upoštevati cilj, da je treba ustvarjati gospodarske, socialne in zaposlitvene koristi ter prispevati k razpoložljivosti živilskih proizvodov, ne le v korist razvoja teh regij, temveč tudi EU kot celote;

24. priznava, da lahko razvoj nizkotrofične akvakulture vpliva na prehransko varnost in zaposlovanje, zlasti na podeželskih območjih, ter da je treba spodbujati razvoj trajnostne akvakulture;

25. poudarja, da je EU največji trg morske hrane na svetu, in priznava njen velik delež odgovornosti za trajnostno upravljanje naravnih virov; obenem meni, da je bistveno zaščititi evropsko ribiško floto in ribiško industrijo pred nepošteno svetovno konkurenco in zagotoviti enake konkurenčne pogoje v primerjavi z uvoženimi morskimi proizvodi, zlasti tistimi, ki izvirajo iz nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova ali iz okolju škodljivih praks;

Turizem

26. ceni pomen, ki ga ima trajnostni turizem za obalna območja in uspešne obalne skupnosti; priznava tveganje, ki ga neuravnoteženi turizem pomeni za občutljiva območja z občutljivimi ekosistemi; meni, da bi moral pakt za oceane prispevati k opredelitvi orodij in mehanizmov za zmanjšanje tveganja, ki ga povzročata prekomerno izkoriščanje ter degradacija okolja in dediščine zaradi nenadzorovanega in nereguliranega geografsko in časovno skoncentriranega pritoka turistov;

27. poudarja potrebo po čistih oceanih, da bo obalni turizem s trajnostno rabo naravnih in kulturnih virov dolgoročno privlačen in da bodo morska zavarovana območja lokalnemu turizmu prinašala mnoge koristi;

28. poudarja, da še zdaleč ni dosežen cilj Evropske unije glede 30-odstotne pokritosti morskih zavarovanih območij, pri čemer naj bi jih bilo 10 % na regijo pod strogim varstvom; ugotavlja, da so na več kot 80 % morskih zavarovanih območij v EU morske dejavnosti le minimalno urejene;

29. poziva k prepovedi uničujočih ribolovnih dejavnosti, kot je ribolov s pridnenimi vlečnimi mrežami, na vseh morskih zavarovanih območjih; opozarja na škodljive posledice industrijskega ribolova s pelagično vlečno mrežo na nekaterih območjih, zlasti za obalni ribolov in lokalne skupnosti;

Trajnostno in krožno gospodarstvo

30. poudarja, da imajo regije različne možnosti, ki so močno odvisne od njihovih fizičnih in geografskih značilnosti; opozarja na potencial za trajnostno proizvodnjo energije z vetrnimi elektrarnami na morju, energijo plimovanja in pretvorbo toplotne energije oceanov;

31. želi spomniti, da je izkoriščanje vetrne energije na morju ključnega pomena za uresničevanje evropskega zelenega dogovora ter za konkurenčnost in zanesljivo oskrbo Evrope z energijo; poudarja, da so v strategiji EU za obnovljive vire energije na morju predlagane konkretne možnosti za podporo dolgoročnemu trajnostnemu razvoju tega sektorja, in opozarja na potrebo po nadaljnjih naložbah v omrežno in povezovalno infrastrukturo, ki so nujne za spodbujanje proizvodnje energije iz obnovljivih virov na morju;

32. poziva lokalne in regionalne oblasti, naj razvijejo ustrezne energetske strategije, ki bodo usmerjene v podporo čezmejnim razpisom in racionalizirano uporabo energetske infrastrukture;

33. meni, da bi bilo treba pri paktu za oceane vztrajati pri znanstveno utemeljenem in previdnostnem pristopu h globokomorskemu rudarjenju, da bi preprečili morebitne nepopravljive posledice za morske ekosisteme in biotsko raznovrstnost, tudi ob upoštevanju verjetnih kompromisov z drugimi gospodarskimi dejavnostmi, kot so ribištvo, akvakultura in turizem; v zvezi s tem poudarja tudi pomen ozaveščanja javnosti o uporabi vetrnih elektrarn na morju in njihovem ključnem pomenu pri energetskem prehodu;

34. poudarja, da se je treba spoprijeti z vsemi oblikami onesnaževanja morskega okolja, vključno s kemičnim onesnaževanjem in onesnaževanjem s plastiko, in sicer s pristopom „od izvira do morja“;

35. poziva EU, naj prevzame vodilno vlogo pri sprejemanju ambiciozne svetovne pogodbe o plastiki, ki bo obravnavala celoten življenjski cikel plastike, tudi plastike za enkratno uporabo, mikroplastike in ribolovnega orodja, ter nevarne kemične dodatke in ukrepe na začetku verige, usmerjene v proizvodnjo plastike in njeno zmanjšanje;

Pomorski promet

36. ugotavlja, da ima EU na mednarodni ravni vodilno vlogo, saj večino pomorskega prometa ureja Mednarodna pomorska organizacija (IMO);

37. poudarja pomen ladjedelništva za številne obalne regije in pomen evropske ladjedelniške industrije za strateško avtonomijo Evrope; poziva Evropsko komisijo, naj podpre inovacije in trajnostnost v tej industriji;

38. opozarja, da pravni red EU na področju prometa ([6]) postopek ravnanja z odpadki na obali ureja z določbami, ki zahtevajo razpoložljivost pristaniških sprejemnih zmogljivosti in odlaganje odpadkov vanje; poudarja, da je treba obravnavati tudi onesnaževanje zraka, ki ga povzroča ladijski promet, tako na morju kot v pristaniščih;

39. poudarja, da je pomembno sprejeti njegova priporočila ([7]), zlasti glede potrebe po oblikovanju spodbud za odlaganje odpadkov z ladij v pristaniščih, tudi s sprejetjem enotne pristojbine;

40. poudarja, da je mednarodni pomorski promet pomemben za evropska pristaniška mesta in regije, ter opozarja na mnenje ([8]), v katerem je priporočil, naj se „razvojni izzivi pristanišč in pristaniških mest obravnavajo v politikah EU na področjih prometa, pomorskega gospodarstva ter varstva morskega okolja in vodnih ekosistemov“; pozdravlja, da bo leta 2026 sprejeta pristaniška strategija EU, in poziva, naj se v njej obravnavajo nujno razogljičenje ladijskega prometa, prilagoditev pristaniške infrastrukture podnebnim spremembam in prehod pristanišč EU na model, ki bo ustrezal omejitvam planeta; ponavlja, da je energija za ta sektor velik strošek. Med izzivi, povezanimi s prehodom na obnovljive in nizkoogljične vire energije, so financiranje in zgornje meje zmogljivosti flot, saj nove tehnologije pomenijo večjo težo kot običajni dizelski motorji;

Varstvo in obnova okolja, morskih in obalnih ekosistemov ter biotske raznovrstnosti

41. priznava, da so ohranjanje ekosistemov, varstvo morske biotske raznovrstnosti in zaščita socialno-ekonomskih dejavnosti, povezanih z morjem, ter proizvodnja hrane tesno prepleteni; opozarja na pomen oceanov v boju proti podnebnim spremembam in priznava pomen morskih ekosistemov, vključno z mokrišči in koralnimi grebeni, kot naravnih varoval pred neurji in obalno erozijo; zlasti poudarja njihov pomen za zaščito infrastrukture, življenj in možnosti preživljanja pred ekstremnimi vremenskimi dogodki in postopnimi procesi v naravi;

42. poziva, naj se pri obravnavi zmanjšanja onesnaževanja zraka, ki ga povzroča pomorski promet, z uravnoteženimi ukrepi upošteva, da so nekatere regije pri oskrbi z osnovnimi materiali popolnoma odvisne od pomorskega prometa;

([6]) Direktiva (EU) 2019/883 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o pristaniških sprejemnih zmogljivostih za oddajo odpadkov z ladij, spremembi Direktive 2010/65/EU in razveljavitvi Direktive 2000/59/ES (UL L 151, 7.6.2019, str. 116, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0883).

([7]) Mnenje Evropskega odbora regij – Lokalne in regionalne oblasti za zaščito morskega okolja (UL C 300, 27.7.2021, str. 36).

([8]) Mnenje Evropskega odbora regij – Oživitev pristaniških mest in območij (UL C 207, 30.6.2017, str. 25).

43. opozarja na obseg zakonodaje in pravnega reda EU o varstvu in obnovi morskih ekosistemov ter na potrebo po doseganju dobrega okoljskega stanja oceanov ([9]), zaradi česar sta nujna uravnotežen znanstveni in ekosistemski pristop k upravljanju človekovih dejavnosti na morju ter razširitev zaščitenih morskih in obalnih območij, ki jih ovira slabo izvajanje pravil ([10]);

44. ponovno izraža zaskrbljenost, ker do leta 2020 ni bilo doseženo dobro okoljsko stanje morskega okolja EU, kot je že navedel v mnenju leta 2021 ([11]);

45. poudarja, da je cilj strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 zaščititi vsaj 30 % morij EU, od česar jih mora biti 10 % pod strogim varstvom, ter obnoviti morske ekosisteme z zmanjšanjem onesnaževanja, prelova in uničevanja habitatov; poudarja, da so v pravilih o obnovi narave določeni pravno zavezujoči cilji za obnovo vsaj 20 % degradiranih morskih ekosistemov do leta 2030 ter povečanje biotske raznovrstnosti, sekvestracije ogljika in odpornosti proti podnebnim spremembam (glej tudi cilje skupne ribiške politike in krovne cilje nove Evropske komisije o prehranski varnosti – Politične usmeritve za naslednjo Komisijo za obdobje 2024–2029);

46. opozarja na svoje mnenje iz leta 2021 o trajnostnem modrem gospodarstvu in akvakulturi ([12]), v katerem je trajnostno upravljanje oceanov in morij označil kot prednostno nalogo ter pozval k modremu gospodarstvu, ki ostaja v ekoloških mejah in upošteva omejitve planeta; poudarja tudi, da je gospodarsko izkoriščanje morij, ki je združljivo s spoštovanjem morskih habitatov, vodilo za javne in zasebne naložbe;

47. ponovno potrjuje, da je pravo krožno gospodarstvo, ki temelji na odgovorni proizvodnji, manjši porabi, ponovni uporabi, popravilu in recikliranju, bistveno za ustvarjanje pogojev za uspešno obnovo biotske raznovrstnosti in obrnitev trenda degradacije okolja;

48. poudarja tudi, kako pomembno je preprečevati onesnaževanje in uhajanje nevarnih kemikalij, da se onemogoči vsakršno vzajemno delovanje z drugimi okoljskimi povzročitelji stresa, ki lahko dolgoročno in obsežno vplivajo na kopensko in morsko okolje, kot je navedel v mnenju o odpornem upravljanju voda za boj proti podnebni krizi v okviru modrega dogovora EU ([13]); opozarja, da je treba prihodnji pakt za oceane podpreti z drugimi spremembami politike, kot je revizija direktive REACH, da bi se upoštevale nove grožnje, kot je onesnaževanje s per- in polifluoroalkilnimi snovmi (PFAS);

Preprečevanje, pripravljenost in prilagajanje podnebnim spremembam

49. priznava, da se je najslabšemu možnemu scenariju podnebnih sprememb sicer še vedno mogoče izogniti, vendar bodo posledice sedanjih sprememb že občutile lokalne skupnosti, zlasti na obalnih območjih; opozarja na vlogo lokalnih in regionalnih oblasti kot prvih, ki se odzivajo na vse pogostejše ekstremne vremenske dogodke, ki so posledica podnebnih sprememb. Poleg tega bi bilo treba razviti strategije prilagajanja, da bi obravnavali posledice podnebnih sprememb za oceane, kot so dvigovanje morske gladine, zakisanje ter onesnaževanje s plastiko, hranili in kemikalijami;

([9]) In sicer na: okvirno direktivo o morski strategiji (Direktiva 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja (Okvirna direktiva o morski strategiji) (UL L 164, 25.6.2008, str. 19)) in njen pregled, okvirno direktivo o vodah (Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (UL L 327, 22.12.2000, str. 1)), evropski zeleni dogovor, strategijo EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (2020), pravila EU o obnovi narave (Uredba (EU) 2024/1991 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2024 o obnovi narave in spremembi Uredbe (EU) 2022/869 (UL L, 2024/1991, 29.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj)), ki vključujejo poseben cilj za oceane, tj. obnovitev 20 % morskih območij do leta 2030, ter akcijski načrt za ničelno onesnaževanje (2021).

([10]) Evropsko računsko sodišče, Posebno poročilo 26/2020, Morsko okolje: zaščita EU je obsežna, vendar ni poglobljena.

([11]) Mnenje Evropskega odbora regij – Lokalne in regionalne oblasti za zaščito morskega okolja (UL C 300, 27.7.2021, str. 36).

([12]) Mnenje Evropskega odbora regij – Trajnostno modro gospodarstvo in akvakultura (UL C 97, 28.2.2022, str. 36)

([13]) Mnenje Evropskega odbora regij – Odporno upravljanje voda za boj proti podnebni krizi v okviru modrega dogovora EU (mnenje na lastno pobudo) (UL C, C/2024/5367, 17.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5367/oj).

50. opozarja na svoj predlog Evropski komisiji, naj si prizadeva okrepiti razsežnost odpornosti v svojih političnih orodjih, da bi spodbudila zmogljivosti lokalnih in regionalnih oblasti za odzivanje na nesreče in njihovo gospodarsko odpornost ter dolgoročno rast po vsej EU;

51. meni, da bi moral pakt zajemati pripravo lokalnih načrtov za prilagajanje podnebnim spremembam, vključno z načrti za ustrezno odzivanje na nesreče na obalnih območjih, ki bi ob upoštevanju lokalnih posebnosti omogočali učinkovito preprečevanje nenadnih kriz, zlasti zaradi ekstremnih vremenskih dogodkov in postopnih procesov v naravi, ter pripravljenost in odzivanje nanje;

52. poudarja, da je treba okrepiti prehranske sisteme, ki temeljijo na lokalnih dobavnih verigah, za dolgoročno odpornost in močne družbe;

53. meni, da je treba s paktom za oceane poskrbeti za pravičen in pošten prehod, pri katerem bodo najbolj oddaljene regije ter otoške in obalne skupnosti deležne podpore. V ta namen je treba zaščititi njihovo socialno-ekonomsko vzdržnost, delovna mesta in socialno blaginjo ter jim omogočiti dejavno sodelovanje pri oblikovanju politik, ki vplivajo na preživetje tamkajšnjih prebivalcev. Ravno tako je treba z izboljšanjem dostopa prebivalcev do javnih storitev, stanovanj, povezljivosti, prometa, izobraževanja in delovnih mest ter njihove kakovosti podpirati „pravico ljudi, da ostanejo“ v najbolj oddaljenih regijah ter otoških in obalnih skupnostih;

Posebne regionalne potrebe in zahteve

54. opozarja, da so najbolj oddaljene in otoške regije še posebno odvisne od oceanov z vidika povezljivosti, oskrbe in razvoja gospodarskih dejavnosti. Te regije imajo posebne potrebe, ki zahtevajo *ad hoc* ukrepe za izvedljivo logistiko za življenje in preživetje državljanov, tudi zaradi njihove odvisnosti od zračnega in pomorskega prometa, da bi imele povezave in ustrezno oskrbo;

Mednarodno upravljanje oceanov

55. priznava ključni pomen struktur upravljanja, vzpostavljenih na svetovni ravni ([14]) in ravni EU ([15]), ki omogočajo trajnostno upravljanje oceanov in uporabo njihovih virov;

56. opozarja, da imajo najbolj oddaljene regije za Evropsko unijo velik geostrateški pomen zaradi svoje edinstvene lege, čezmejne narave in geografske razpršenosti po širokem območju svetovnih oceanov ter prostega gibanja v njihovih vodah, ki ga ne omejujejo varnostne grožnje;

57. poleg tega meni, da je treba glede na precejšen obseg izključnih ekonomskih con v najbolj oddaljenih regijah, ki veliko prispevajo k temu, da ima EU največjo izključno ekonomsko cono na svetu, tem regijam dati večji pomen in operativna sredstva, da bi bile v EU dejansko v ospredju pri celostnem upravljanju oceanov;

58. opozarja na svoje mnenje o poglobitvi trajnega in učinkovitega čezmejnega sodelovanja z našimi sosedami ([16]), v katerem je opozoril na „potrebo po bolje strukturiranem pomorskem čezmejnem sodelovanju“;

59. meni, da EU lahko daje zgled in spodbudi druga območja, da bodo uporabila podobne pristope; poudarja, da bi moral pakt prispevati h krepitvi učinkovitega notranjega upravljanja in tudi vzpostavitvi participativnega sodelovanja s čezmejnimi regijami zunaj EU, in sicer na podlagi in z okrepitvijo pristopa EU k upravljanju na več ravneh, ki zagotavlja tesno sodelovanje lokalne in regionalne ravni pri oblikovanju in izvajanju politik; predlaga, naj se okrepi diplomacija EU na področju oceanov, da bi prispevali k trajnostni rabi oceanskih virov po vsem svetu;

([14]) Konvencija Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu.

([15]) Integrirana pomorska politika, okvirna direktiva o morski strategiji, skupno sporočilo o agendi EU za mednarodno upravljanje oceanov in strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030.

([16]) Mnenje Evropskega odbora regij – Okrepitev trajnega in učinkovitega čezmejnega sodelovanja z našimi sosedami (UL C, C/2024/1038, 9.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1038/oj).

Človeški kapital, raziskave in inovacije

60. meni, da bi moral pakt prispevati k spodbujanju večjih naložb v pomorske raziskave, da bi se odpravile vrzeli v znanju, zlasti na področju biotske raznovrstnosti, ekosistemskih storitev, vplivov na podnebje in varstva podvodne kulturne dediščine, ter v nove tehnološke in poslovne priložnosti v skladu z načelom neškodovanja; predlaga, naj se izkoristijo lokalno znanje in mreže, da bi lahko obalna območja postala vozlišča za raziskave in inovacije, ter naj se lokalnim in regionalnim oblastem omogoči ustrezna vloga v novem globalnem upravljanju, začenši z njegovimi predstavniki na konferenci OZN o oceanih junija 2025 v Nici; priporoča okrepitev sodelovanja z mednarodnimi organizacijami in tretjimi državami za reševanje globalnih izzivov, povezanih z oceani, in se zavzema za usklajenost politik, pregledne ocene učinka ter okrepljeno izvajanje sedanjih ukrepov. Izboljšati je treba izvajanje sedanjih instrumentov in ukrepov ter utrditi vlogo EU kot vodilne zakonodajne sile na teh področjih; se zavzema za celostno upravljanje obalnih območij, medsektorsko sodelovanje in platforme za dialog med znanstveniki, oblikovalci politik, industrijo in civilno družbo; poudarja pomen trajnostnega modrega gospodarstva za obalne skupnosti ter uskladitev politik in proračunov EU s cilji na področju trajnostnosti. Poleg tega je treba spodbujati zbiranje in izmenjavo znanstvenih podatkov za sprejemanje političnih odločitev, povečati pomen raziskav in inovacij v podporo odločanju ter krepiti splošno znanstveno utemeljeno znanje in zmogljivosti za upravljanje oceanov. Ravno tako je treba obravnavati potrebo po infrastrukturi za opazovanje oceanov, vključno s krepitvijo zmogljivosti v oceanih in na obalnih območjih, ter izvesti celovito integrirano oceno stanja morskega okolja, vključno s socialno-ekonomskimi vidiki;

61. poziva pomorske regije, naj razmislijo o razvoju „strategij modre pametne specializacije“, ki bi dopolnile sedanje regionalne strategije pametne specializacije (S3);

62. poudarja, da je za učinkovitejše notranje upravljanje EU potreben celovit pristop k pomorski politiki, ki bo vključeval vse javne organe in oblasti, specializirane za pomorsko upravljanje; poleg tega poudarja, da je treba spodbujati usklajevanje med vpletenimi akterji in tako olajšati upravljanje znanja;

63. pozdravlja zakonodajni predlog o trajnostnih pomorskih gorivih, ki ga je sprejel Evropski parlament, zlasti ustanovitev sklada za oceane, da bi izboljšali energijsko učinkovitost ladij in podprli naložbe, namenjene pomoči pri razogljičenju pomorskega prometa; opozarja na svoje mnenje iz leta 2024 *Skupna ribiška politika v regijah: za trajnostne in odporne obalne skupnosti v EU*, v katerem je poudaril potrebo po podpori pravičnemu prehodu na ribištvo z manjšim vplivom na okolje; poudarja, da je potreben pravičen prehod za vse pomorske gospodarske dejavnosti, da bi bile dolgoročno odporne in konkurenčne; pozdravlja predlog *FuelEU za pomorstvo – Trajnostna pomorska goriva*, ki je bil sprejet novembra 2024; poudarja tudi, da je treba za to, da bi ribiške flote uporabljale energijo iz obnovljivih virov, z usklajevanjem in sodelovanjem med zainteresiranimi stranmi odpraviti sedanje ovire, z raziskavami in inovacijami zapolniti vrzeli v znanju in tehnologiji, razvijati potrebno znanje in spretnosti, usposabljati delovno silo za energetski prehod ter izboljšati poslovno okolje, tudi dostop do financiranja;

64. podpira zamisel, da bi moral biti pakt za oceane prvi korak k razvoju skladnega zakonodajnega in nezakonodajnega okvira za oceane, ki bi mu sledila akt o oceanih ter usklajena revizija veljavne zakonodaje, kot sta okvirna direktiva o morski strategiji in direktiva o pomorskem prostorskem načrtovanju.

V Bruslju, 3. aprila 2025

Predsednica
Evropskega odbora regij
Kata TÜTTŐ